

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 174g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 144 alin.
(4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012

CHIȘINĂU
16 februarie 2023

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 2 noiembrie 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 16 februarie 2023, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „constată existența unui litigiu de drept” din articolul 144 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl Vitalie Perciun, administrator al SRL „Central Group”, în dosarul nr. 2i-189/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Mariana Fondos-Frațman de la Judecătoria Chișinău, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 21 mai 2020, SRL „Central House” a formulat o cerere introductivă de intentare a procesului de insolvență față de sine.

4. La 10 iunie 2020, prin Hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul central, a fost intentat procesul de insolvență în privința SRL „Central House”.

5. Ulterior, mai mulți creditori au formulat cereri privind validarea creanțelor față de debitorul insolvent.

6. SRL „Central Group”, în calitate de creditor al SRL „Central House”, a formulat mai multe contestații împotriva creanțelor admise în tabelul definitiv consolidat, motivând că acestea au fost admise ilegal de administratorul insolvenței. Consideră că creanțele admise de administrator sunt litigioase, existând litigii între debitor și creditorii ale căror creanțe le contestă.

7. La 27 octombrie 2022, dl Vitalie Perciun, administrator al SRL „Central Group”, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „constată existența unui litigiu de drept” din articolul 144 alin. (4) din Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

8. Prin Încheierea din aceeași dată, Judecătoria Chișinău, sediul central, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20
Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 46
Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

[...]

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

[...]”.

10. Prevederile relevante ale Legii insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 sunt următoarele:

Articolul 144
Creanțele contestate

„(1) Debitorul și creditorii pot să formuleze contestații cu privire la creanțele și la drepturile de preferință neadmise sau trecute integral sau parțial de administratorul insolvenței/lichidator în tabelul definitiv.

(2) Contestațiile se depun la instanța de insolvență în termenul prevăzut la art.143 alin.(6). Contestațiile înaintate după acest termen se declară tardive și se restituie fără a fi examinate.

(3) Instanța de insolvență soluționează contestațiile în ședință de validare sau în cadrul unei alte ședințe speciale, cu citarea contestatorului, a creditorului care deține creanța contestată, dacă acesta nu este chiar contestatorul, a administratorului insolvenței/lichidatorului și a oricărei alte părți interesate, după caz.

(4) Dacă la examinarea contestației **se constată existența unui litigiu de drept**, instanța de insolvență admite contestația printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată cu recurs de către creditorul a cărui creanță nu a fost validată. În acest caz, creanța se radiază din tabel, iar creditorul a cărui creanță nu a fost validată este în drept să intenteze proces separat de confirmare a creanței sau de preluare a procesului pendinte. Creanțele față de care au fost admise contestațiile se iau în calcul la elaborarea planului de distribuire intermediară prin rezervarea lor din masa debitoare, în condițiile stabilite la art.152.

(5) Până la judecarea irevocabilă a contestației, instanța de insolvență va putea declara, prin încheiere motivată, creanța ca fiind admisă parțial sau integral cu statut provizoriu la masa credală, cu dreptul de a participa și de a vota la adunarea creditorilor, de a înainta și a retrage candidatura administratorului insolvenței/lichidatorului, dar fără dreptul de a participa la distribuiri de sume și de a se realiza împotriva debitorului sau a membrilor ori asociaților acestuia. Admiterea ulterioară a contestației și/sau radierea creanței trecute în tabel cu titlu provizoriu nu pot servi temei legal pentru anularea hotărârilor adoptate de adunarea creditorilor cu participarea acesteia sau pentru revocarea candidaturii administratorului insolvenței/lichidatorului.

(6) Dacă o creanță este contestată de unul dintre creditorii, creditorul a cărui creanță se contestă poate aduce dovezi și își poate exercita alte drepturi pentru a contracara contestațiile. Dacă creanța este întemeiată pe un titlu executoriu sau pe o hotărâre judecătorească, sau pe o hotărâre arbitrală definitivă, sarcina probei contrare aparține contestatarilor.

(7) Instanța de insolvență acordă creditorului a cărui creanță este contestată sau contestatarului un extras, autentificat de instanță, din tabelul creanțelor.

(8) Din data expirării termenului de depunere a contestațiilor prevăzut la alin.(2) și până la încetarea procesului, administratorul/lichidatorul sau orice parte interesată, în cazul descoperirii unui fals sau a unei erori esențiale care a determinat admiterea creanței, precum și în cazul descoperirii unor circumstanțe esențiale necunoscute până atunci, poate face contestație împotriva trecerii unei creanțe în tabelul creanțelor. Contestația se depune în termen de 15 zile de la data la care partea a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască situația ce determină promovarea contestației. Odată cu depunerea contestației, administratorul/lichidatorul poate cere instanței de insolvență să suspende dreptul de vot al creditorului, în partea creanței contestate, până la soluționarea contestației. Dacă admite contestația, instanța de insolvență poate obliga la plata despăgubirilor creditorul care a înaintat cu rea-credință cererea de admitere a creanței.

(9) Instanța de insolvență soluționează contestația prin încheiere care poate fi contestată cu recurs. Încheierea irevocabilă prin care contestația este admisă sau respinsă cu validarea creanței este executorie pentru administratorul insolvenței/lichidatorul și pentru toți creditorii. Încheierea constituie temei pentru rectificarea tabelului definitiv al creanțelor sau a tabelului definitiv consolidat fără a se convoca ședință specială de validare.

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării privind excepția de neconstituționalitate

11. Autorul consideră că norma contestată nu stabilește criterii clare care i-ar permite instanței de insolvență să aprecieze dacă în legătură cu o creanță contestată există un litigiu. Astfel, instanța ar putea aprecia superficial, pe baza unor criterii arbitrare, caracterul litigios al creanței în detrimentul celorlalți creditori sau al debitorului insolvent.

12. De asemenea, autorul menționează că examinarea unei cauze în instanța de drept comun presupune posibilitatea parcurgerii a trei grade de jurisdicție. Așadar, justițiabilii beneficiază de o garanție suplimentară, spre deosebire de procedura insolvenței, care îi privează de o cale de atac, având posibilitatea să formuleze doar recurs împotriva încheierii prin care se soluționează contestația.

13. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 16, 20, 23 și 46 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea insolvenței, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

17. Curtea reține că obiectul excepției îl reprezintă textul „constată existența unui litigiu de drept” din articolul 144 alin. (4) din Legea insolvenței. Așa cum rezultă din sesizare și din încheierea instanței, la baza judecării procesului stau contestații împotriva creanțelor formulate. Astfel, Curtea admite că instanța va aplica prevederile criticate în cauza pe care o examinează. Curtea constată că

prevederile contestate au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate din perspectiva altor critici (DCC nr. 12 din 1 februarie 2022).

18. Autorul sesizării susține că norma contestată încalcă articolele 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 46 [*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*] din Constituție.

19. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolele 1 alin. (3) și 4 din Constituție comportă un caracter general și reprezintă imperative care stau la baza tuturor reglementărilor. Aceste norme nu pot fi invocate de sine stătător, ci numai în coroborare cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (DCC nr. 56 din 19 aprilie 2022, § 25). De asemenea, cu referire la pretinsa încălcare a articolelor 16 și 54 din Constituție, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acestea nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze existența unor ingerințe în drepturile fundamentale garantate de Constituție. Abia în cadrul analizei caracterului justificat al ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestor articole (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26).

20. Cu privire la pretinsa încălcare a articolului 20 din Constituție, Curtea reține că acest articol îi garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care le violează drepturile, libertățile și interesele legitime. Condiția stabilită de articolul 20 din Constituție este ca instanța de judecată să ofere motive rezonabile în cazul în care soluționează o contestație. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că obligația instanțelor judecătorești de a-și motiva deciziile reprezintă o garanție procedurală esențială în baza articolului 6 § 1 din Convenție, pentru că le demonstrează părților că argumentele lor au fost avute în vedere, pentru că le oferă posibilitatea de a formula obiecții sau de a contesta hotărârea și servește, de asemenea, pentru prezentarea motivelor hotărârii judecătorești către public (a se vedea *Siredzhuk v. Ucraina*, 21 ianuarie 2016, § 63). În această cauză, norma contestată prevede că, dacă la examinarea contestației se constată existența unui litigiu de drept, instanța de insolabilitate admite contestația printr-o încheiere motivată. Astfel, condiția „încheiere motivată” reprezintă o garanție procedurală esențială a dreptului de acces liber la justiție (DCC nr. 12 din 1 februarie 2022, § 22).

21. De asemenea, Curtea nu poate reține argumentul autorului sesizării cu privire la exercitarea căilor de atac. Curtea reiterează că nici Constituția, nici Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu reglementează dreptul la exercitarea căilor de atac în toate procedurile judecătorești. Sub acest aspect, articolul 119 din Constituție stabilește că împotriva hotărârilor judecătorești părțile interesate pot exercita căile de atac „în condițiile legii” (a se vedea DCC nr. 32 din 25 martie 2021, § 38). Dreptul la un dublu grad de jurisdicție, garantat de articolul 2 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană, se referă doar la materia penală. Curtea reiterează că acest drept se realizează în condițiile legii și, prin urmare, ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate, cu respectarea prevederilor Constituției (a se vedea DCC nr. 74 din 16 iunie 2022, §§ 20-21).

22. Norma contestată prevede că dacă la examinarea contestației se constată existența unui litigiu de drept, încheierea motivată a instanței poate fi atacată cu recurs de către creditorul a cărui creanță nu a fost validată. Astfel, Curtea observă

că încheierea de admitere a contestației poate fi atacată cu recurs de către creditorul a cărui creanță nu a fost validată.

23. Așadar, cerința de a motiva încheierea de admitere a contestației și posibilitatea de a o contesta cu recurs reprezintă garanții procesuale suficiente din perspectiva articolului 20 din Constituție și, prin urmare, acest articol nu este afectat.

24. Cu privire la argumentul autorului că norma contestată nu stabilește criterii clare care ar permite instanței de insolabilitate să aprecieze dacă în legătură cu o creanță contestată există un litigiu, Curtea menționează că acest aspect ține de aplicarea legii a cărei rezolvare le revine instanțelor de judecată (a se vedea DCC nr.113 din 15 iulie 2021, § 28; DCC nr. 7 din 20 ianuarie 2022, § 28).

25. Cu referire la incidența articolului 46 din Constituție, autorul nu a oferit argumente care să demonstreze caracterul contradictoriu al prevederilor contestate în raport cu normele constituționale. Curtea reține că simpla enumerare a normelor constituționale, în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 46 din 1 aprilie 2021, § 16; DCC nr. 65 din 13 mai 2021, § 17).

26. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „constată existența unui litigiu de drept” din articolul 144 alin. (4) din Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, ridicată de dl Vitalie Perciun, în dosarul nr. 2i-189/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 16 februarie 2023
DCC nr. 15
Dosarul nr. 174g/2022*